

FI – Ortodoksinen uskonto

3.10.2019

Koe on kaksiosainen.

Osassa I on kuusi 20 pisteen tehtävää ja osassa II kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään viiteen tehtävään. Näistä tehtävistä enintään kaksi saa olla osasta II. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat kolmeen osan I tehtävään ja kahteen osan II tehtävään. Vastauksiin ei ole mahdollista liittää kuvakaappauksia.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi. Huom! Tehtävässä 1 on erillinen ohje vastaamatta jättämisestä.

OSA I

20 pisteen tehtävät. Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Väittämiä uskonnoista (ei aineistoa)
2. Abrahamin uskonnot (aineistona tekstikatkelma)
3. Jalkapallo uskontoa (aineistona tekstikatkelma)
4. Uskonnollinen toimitus (aineistona elokuvakatkelma)
5. Ortodoksisen kirkon luonne (aineistona teksti)
6. Uskontojen asema Kiinassa (aineistona kartta ja tilasto)

OSA II

30 pisteen tehtävät. Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Marttyyrius ja kristinusko (aineistona teksti ja kuva)
8. Ortodoksisen kirkon asema (aineistona teksti)
9. Uskonnollisuus ja uskonnottomuus (aineistona tekstikatkelma)

Voit avata tehtäviin liittyvät aineistot erilliseen välilehteen [tästä linkistä]. Myös tehtävänantojen yhteydessä on suorat linkit aineistoihin.

OSA I

20 pisteen tehtävät. Vastaa 3–5 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään viiteen.

1 Väittämiä uskonnoista (20 p.) Alla on 20 väittämää (1.1.–1.20.) ryhmiteltyinä neljään aihepiiriin. Merkitse kustakin väittämästä, onko se oikein vai väärin. (Yhteensä 20 p., oikea vastaus 1 p., väärä vastaus –1 p., ei vastausta 0 p.) Vastattuasi väittämään voit vaihtaa vastausvaihtoehtoa, mutta et voi jättää väittämää enää kokonaan ilman vastausta. Jos olet aloittanut tehtävään vastaamisen, mutta et haluakaan jättää tehtävää arvosteltavaksi, merkitse jokaiseen väittämään vaihtoehto ”En vastaa”.

Kirkkohistoria

1.1 Kiovan ruhtinaan Vladimirin kastetta vuonna 988 pidetään Venäjän ortodoksisuuden lähtökohtana.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.2 Abraham, Iisak ja Joosef olivat Vanhan testamentin patriarkkoja.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.3 Kreikkalaiskatoliset kuuluvat paavin alaisuuteen, mutta noudattavat idän kirkon jumalanpalvelusperinnettä.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.4 Valamon munkki Herman teki lähetystyötä Alaskassa.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.5 Virossa toimii ainoastaan yksi ortodoksinen kirkko.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

Ortodoksisen kirkon oppi ja etiikka

1.6 Ikonoklasmin kumoamista perusteltiin Uuden testamentin opilla siitä, että kuvaamaton Jumala oli tullut kuvattavaksi Jeesuksessa.

- Oikein
- Väärin

En vastaa

1.7 Ortodoksisen kirkon opetuksen mukaan liturgiapalvelus voidaan toimittaa vain sunnuntaina tai kirkkojuhlanä.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.8 Ortodoksisen kirkon opetuksen mukaan kristinoppileirin tarkoituksena on vahvistaa kasteen sakramenttiä.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.9 Ortodoksisen kirkon opetuksen mukaan ihmistä ei ole luotu Jumalan kaltaiseksi.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.10 Ortodoksisen kirkon ekologiseen ajatteluun ei kuulu jumalakeskeinen luontokäsitys.

Oikein

Väärin

En vastaa

Uskonnot maailmassa

1.11 Jerusalemi on bahai-uskon pyhin kaupunki.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.12 Katolisen kirkon messussa maallikot saavat ehtoollisessa aina vain leivän.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.13 Polyteismi tarkoittaa, että palvotaan useita eri jumalia.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.14 Buddhalaisuudessa ei ole kastilaitosta.

Oikein

Väärin

En vastaa

1.15 Suomessa ei ole rekisteröity uskonnolliseksi yhdyskunnaksi yhtään niin kutsuttua uuspakanallista uskontoa.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

Kristillisyys Suomessa

1.16 Ekumeeninen neuvosto on Suomessa olevien kaikkien uskontojen yhteisö.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.17 Viidesläisyys, evankelisuus ja adventismi ovat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon herätysliikkeitä.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.18 Suomen ortodoksisen kirkon ylin hallinnollinen päättävä elin on piispainkokous.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.19 Luterilaisen ja ortodoksisen kirkon seurakuntavaaleissa voivat äänestää 16 vuotta täyttäneet seurakunnan jäsenet.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

1.20 Suomessa katolisen kirkon piispanistuin on Helsingissä.

- Oikein
- Väärin
- En vastaa

2 Abrahamin uskonnot (20 p.)

Aineisto: 2.A Tekstikatkelma: Ensimmäisen Mooseksen kirjan jakeet 17:18–21

17:18 Ja Abraham sanoi Jumalalle: ”Kunpa Ismael saisi elää sinun huolenpitosi alaisena!”

17:19 Jumala sanoi: ”Vaimosi Saara synnyttää sinulle pojan, ja sinun tulee antaa hänelle nimeksi Iisak. Minä pidän voimassa liiton myös hänen kanssaan, ja se pysyy ikuisesti voimassa hänen jälkeläistensäkin kanssa.

17:20 Ja minä toteutan myös sen, mitä pyysit Ismaelin puolesta. Minä siunaan häntä, teen hänet hedelmälliseksi ja annan hänelle suuren joukon jälkeläisiä. Hänestä tulee kahdentoista ruhtinaan isä,

ja minä teen hänestä suuren kansan.

17:21 Mutta minun liittoni jatkuu Iisakin kanssa, jonka Saara synnyttää ensi vuonna tähän aikaan.”

Lähde: Raamattu (1992 käyttöön otettu suomennos).

2.1 Mitä tarkoitetaan Abrahamin uskonnoilla? (5 p.)

2.2 Tarkastele Raamatun kohtaa (aineisto 2.A) uskontodialogin näkökulmasta. (15 p.)

3 Jalkapallo uskontona (20 p.)

Aineisto: 3.A Tekstikatkelma: Teemu Taira, *Jalkapallo uskontona?*

– –. Jalkapallon rinnastaminen uskontoon korostaa lajin merkitystä ja fanien omistautuneisuutta. Tapamme puhua merkityksellisistä ja tärkeistä asioista perustuu usein uskonnollisiin rinnastuksiin. Näin luodaan katsojalle identiteetti ja ylläpidetään sitä, erottaudutaan niistä, jotka ovat välinpitämättömiä lajia kohtaan ja erityisesti niistä, jotka seuraavat futista, mutta eivät tee merkittäviä ajallisia, rahallisia ja sosiaalisia uhrauksia pysyäkseen jatkuvasti pelin tai joukkueen äärellä. Siksi jalkapallosta puhutaan uskontona tai merkitykseltään uskonnonkaltaisena ilmiönä. Mikään ei pakota tutkijaa nimittämään jalkapalloa uskonnoksi. Puhe jalkapallosta uskontona on kuitenkin mahdollinen tutkimuskohde. Lisäksi jalkapalloa ilmiönä voidaan analysoida uskontotieteen käsittein ja näkökulmin. Silloin kiinnostava kysymys ei ole ”Onko jalkapallo uskonto?” vaan ”Mitä kiinnostavaa saamme sanotuksi ilmiöstä, jos sitä lähestytään uskonnonkaltaisena ilmiönä?” – –.

Lähde: Teemu Taira, *Jalkapallo uskontona?* Teologia.fi-sivusto.

<https://www.teologia.fi/artikkelit/1546-jalkapallo-uskontona>

Julkaistu 22.5.2018. Viitattu 26.9.2018.

Pohdi, mitä uskonnonkaltaisia piirteitä jalkapallon fanikulttuuriin liittyy. Hyödynnä vastauksessasi tekstikatkelmaa (aineisto 3.A).

4 Uskonnollinen toimitus (20 p.)

Aineisto: 4.A [Elokuvakatkelma](#): *Elät vain kahdesti*

Video (ei liitteenä vielä)

Lähde: Lewis Gilbert, *Elät vain kahdesti (You Only Live Twice, 1967)*. Muokkaus ja tekstitys: YTL.

4.1 Mihin uskonnolliseen toimitukseen James Bond osallistuu elokuvakatkelmassa (aineisto 4.A)? (5 p.)

4.2 Esittele, miten elokuvakatkelmassa (aineisto 4.A) oleva toimitus tapahtuu ortodoksisessa kirkossa ja mitä kirkko siitä opettaa. (15 p.)

5 Ortodoksisen kirkon luonne (20 p.)

Aineisto: 5.A Teksti: Nikealais-konstantinopolilainen uskontunnustus

Uskon yhteen Jumalaan, kaikkivaltiaaseen Isään, taivaan ja maan, kaiken näkyvän ja näkymättömän Luojaan.

Uskon yhteen Herraan, Jeesukseen Kristukseen, Jumalan ainoaan Poikaan, joka on syntynyt Isästä ennen aikojen alkua, valo valosta, tosi Jumala tosi Jumalasta, syntynyt ei luotu, joka on samaa olemusta kuin Isä ja jonka kautta kaikki on saanut syntynsä, joka meidän ihmisten ja meidän pelastuksemme tähden astui alas taivaista, tuli lihaksi Pyhästä Hengestä ja Neitsyt Mariasta ja syntyi ihmiseksi, ristiinnaulittiin meidän puolestamme Pontius Pilatuksen aikana, kärsi ja haudattiin, nousi kuolleista kolmantena päivänä, niin kuin oli kirjoitettu, astui ylös taivasiin, istuu Isän oikealla puolella ja on kirkkaudessa tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita ja jonka valtakunnalla ei ole loppua.

Uskon Pyhään Henkeen, Herraan ja eläväksi tekijään, joka lähtee Isästä, jota yhdessä Isän ja Pojan kanssa kumarretaan ja kunnioitetaan ja joka on puhunut profeettojen kautta.

Uskon yhteen, pyhään, katoliseen ja apostoliseen kirkkoon. Tunnustan yhden kasteen syntien anteeksiantamiseksi, odotan kuolleiden ylösnousemusta ja tulevan maailman elämää.

Aamen.

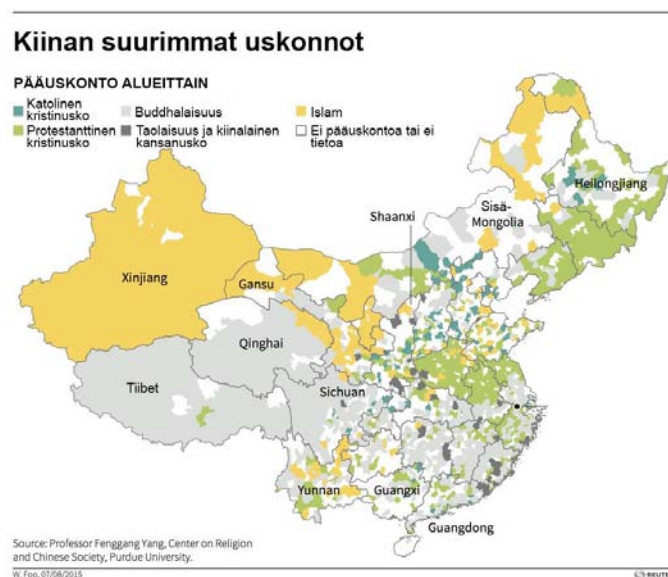
Lähde: Nikealais-konstantinopolilainen uskontunnustus. Ortodoksinen hartauskirja (2013).

5.1 Analysoi ortodoksisen kirkon olemusta sille nikealais-konstantinopolilaisessa uskontunnustuksessa (aineisto 5.A) annettujen määritteiden perusteella. (10 p.)

5.2 Tarkastele ja pohdi nikealais-konstantinopolilaisessa uskontunnustuksessa (aineisto 5.A) esitettyjä määritteitä ortodoksisen kirkon historian näkökulmasta. (10 p.)

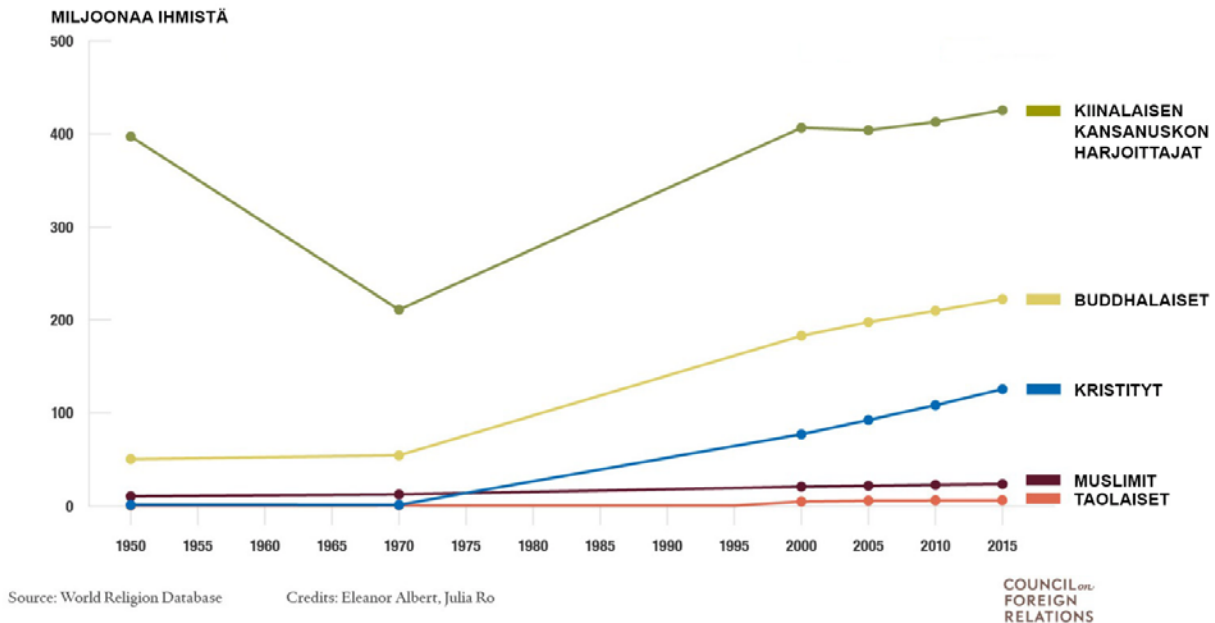
6 Uskontojen asema Kiinassa (20 p.)

Aineisto: 6.A Kartta: Pääuskonto Kiinan eri alueilla 6.B Tilasto: Uskontojen kannatuksen kehitys Kiinassa

Lähde: Alana Yzola, This fascinating map shows the new religious breakdown in China. *Business Insider* 23.8.2015. <https://www.businessinsider.com/new-religious-breakdown-in-china-14?r=US&IR=T&IR=T>. Viitattu 26.9.2018. Käännös ja muokkaus: YTL.

USKONTOJEN KANNATUKSEN KEHITYS KIINASSA

Lähde: Eleanor Albert, Religion in China. *Foreign Affairs*, päivitetty 15.3.2018. <https://www.cfr.org/backgrounder/religion-china>. Viitattu 22.10.2018. Käännös ja muokkaus: YTL.

Esittele eri uskontojen asemaa nyky-Kiinassa ja analysoi siihen johtaneita syitä. Hyödynnä vastauksessasi karttaa (aineisto 6.A) ja tilastoa (aineisto 6.B).

OSA II 30 pisteen tehtävät.

Vastaa 0–2 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään viiteen.

7 Marttyyrius ja kristinusko (30 p.)

Aineisto: 7.A Teksti: Perpetua ja Felicitas 7.B Kuva: Perpetua ja Felicitas -ikoni

200-luvun alussa keisari Severuksen aikana kristittyjä vainottiin ankarasti. Perpetua ja Felicitas vangittiin kolmen muun katekumeenin kanssa Karthagossa vuonna 203. Tapahtumien aikaan Perpetua oli 22-vuotias ja hänellä oli parin kuukauden ikäinen poikavauva. Perpetuan palvelija ja uskonsisar Felicitas oli kahdeksannella kuulla raskaana.

Kun nämä viisi katekumeenia olivat vangittuina, Perpetuan isä aneli tyttärtään pelastamaan itsensä ja lapsensa yhteisen elämän luopumalla uskostaan. Perpetua oli järkähtämätön. ”Näetkö tämän vesiastian, voiko sitä kutsua muuksi kuin se on? En myöskään minä voi kutsua itseäni muulla nimellä kuin omallani, olen kristitty.”

Perpetua ja toiset katekumeenit tuomittiin kuolemaan. Ennen heidän siirtämistään vankilaan heidät kastettiin. Vankilan kauhistuttavissa oloissa Perpetuaa kidutti huoli hänen pienestä lapsestaan. Vankilassa palvelevat diakonit lahjoivat vartijan siirtämään naiset vankilan paremmalle puolelle ja Perpetua pääsi imettämään lastaan, joka oli jo käynyt nälästä voimattomaksi. Perpetua sai oikeuden pitää vauvansa luonaan. Perpetua kirjoittaa, että tämän jälkeen ”vankilasta muodostui minulle äkkiä kuin palatsi, jossa halusin olla enemmän kuin missään muualla”.

Perpetuan veli, joka oli myös katekumeeni, oli huolissaan sisarestaan. Hän pyysi sisartaan pyytämään itselleen näkyä tulevasta kohtalostaan. Tässä ensimmäisessä näyssään Perpetua näki korkeiden ja kapeiden tikapuiden kohoavan taivaaseen. Tikkaiden juurella makasi lohikäärme, joka väijyi tikkaille yrittäviä. Perpetua astui pedon pään päälle ja pitäen sitä ensimmäisenä askelmana alkoi kiivetä ylöspäin. Perpetua kirjoittaa: ”Näin suunnattoman puutarhan, jonka keskellä istui kookas harmaatukkainen mies paimenen puvussa lypsämässä lampaita. Hänen ympärillään seisoi tuhansia valkopukuisia hahmoja. Mies kohotti päätään, katsoi minuun ja sanoi: ”Teit oikein kun tulit, lapseni.” Hän kutsui minut luokseen ja antoi minulle suullisen lypsämäänsä maitoa. Otin sen yhteenliitettyihin käsiini ja join sen. Ympärilläni seisovat sanoivat: ”Amen.” Tähän ääneen heräsin, suussani maistui vielä makealta. Kerroin näyn veljelleni ja ymmärsimme että osanamme oli kärsimys eikä meillä ollut tässä maailmassa enää mitään toivoa.”

Perpetuan isä yritti useaan otteeseen saada tytärtään luopumaan varmasta kuolemasta. Lopulta isä kieltäytyi viemästä Perpetuan lasta tämän luo. Perpetuan huojennukseksi vauva ei enää kaivannutkaan äitinsä rintaa. Viimeiseen saakka isä yritti kuitenkin saada lempilastaan Perpetuaa muuttamaan mielensä ja valitsemaan elämän maailmassa perheensä kanssa.

Vankilassa ollessaan Perpetua näki useita näkyjä, jotka vahvistivat kristittyjä heidän odottaessaan tulevia kärsimyksiä. Perpetuan ja muiden kristittyjen voima sai myös vankilan johdossa olevan Pudensin kunnioittamaan vangittuja, joten heitä kohdeltiin hyvin. Pudens kääntyi itsekkin kristityksi.

Roomalainen laki kielsi raskaana olevien naisten teloitukset. Perpetuan ystävä Felicitas suri, ettei hän raskautensa vuoksi voinut kärsiä yhdessä muiden kanssa. Felicitaksen rukouksiin vastattiin ja hän synnytti vankilassa tyttären ja antoi tämän adoptoitavaksi.

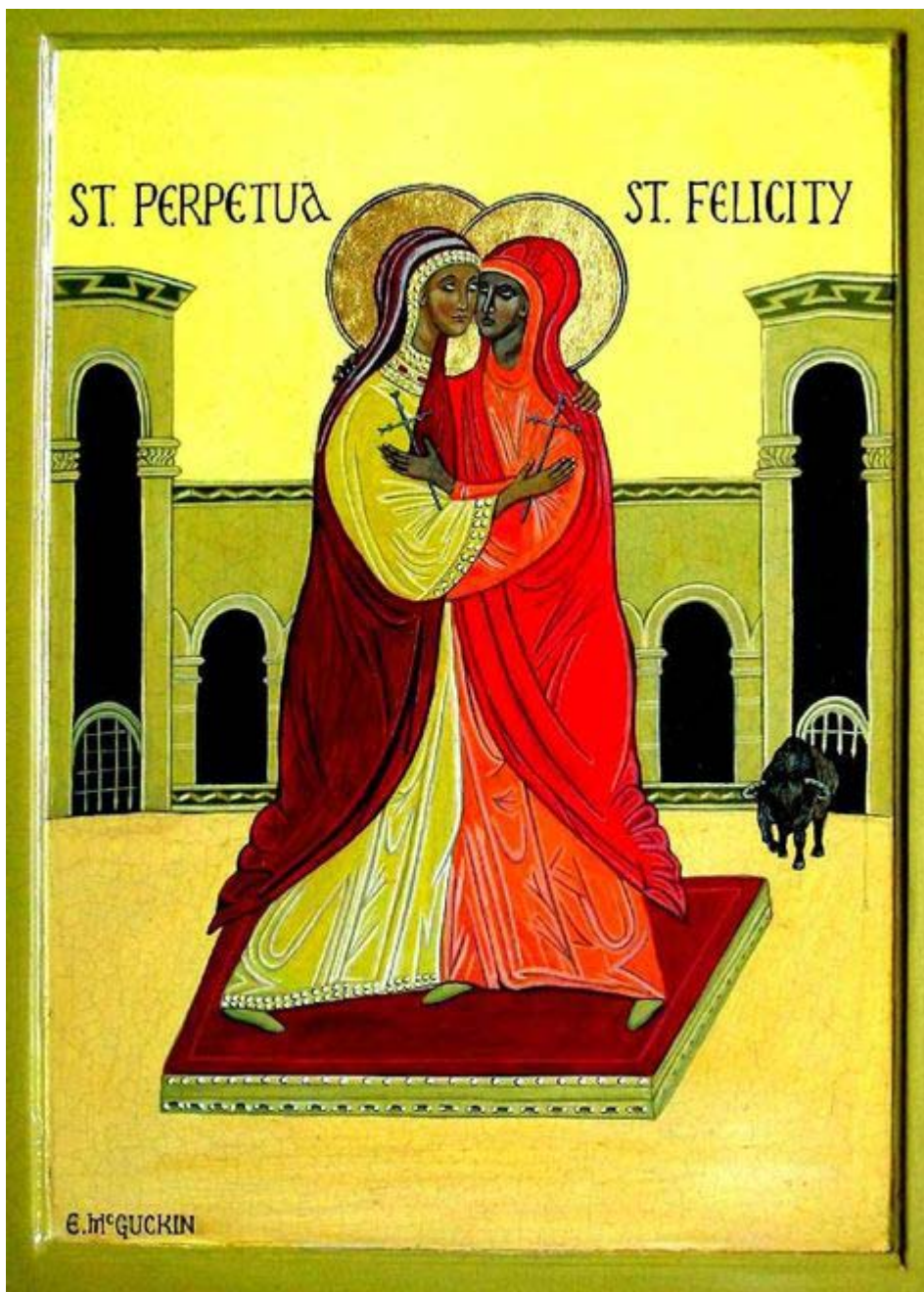
Kisapäivän koittaessa Perpetua ja Felicitas menivät amfiteatteriin iloisesti kuin matkalla taivaaseen. Perpetua kulki kasvot loistaen ja hymniä laulaen. Hän asteli levollisesti kuin Kristuksen puoliso ja Jumalan rakastama.

Kolme miesmartyyria, Revocatus, Saturnius ja Saturus heitettiin areenalle ensin. Eräs heistä, Saturnius, lohdutti äskettäin kääntynyttä vankilan johtajaa: ”Hyvästi! Muista uskoa ja muista minua. Älä anna tämän hämmentää vaan anna sen vahvistaa mieltäsi.”

Nuoret naiset Perpetua ja Felicitas astuivat areenalle. Heidät pantiin taistelemaan raivokasta lehmää (”omaa sukupuoltaan”!) vastaan. Lehmä heitteli Perpetuaa ilmaan ja hän kaatui maahan. Hän nousi nopeasti ylös, kiinnitti purkautuneet hiuksensa ja auttoi myös Felicitaksen jaloilleen. He seisoivat vierekkäin. Kansan julmuus oli tyyntynyt ja naiset kutsuttiin Voittajien portille, jossa Perpetua hyvästeli veljensä ja toisen katekumeenin: ”Pysykää lujina uskossa ja rakastakaa toisianne älkääkää horjuko kärsimyksissämme.”

Eläimen hyökkäyksestä selvinneet naiset määrättiin teloitettaviksi. Ystävättäret vaihtoivat viimeisen rauhan suudelman. Hermostunut gladiaattori ei onnistunut tappamaan Perpetuaa ennen kuin tämä itse ohjasi miekan kurkulleen.

Lähde: Ortodoksinen tietosivusto. http://www.ortodoksi.net/index.php/Perpetua_Karthagolainen. Viitattu 6.8.2018. Muokkaus: YTL.

Lähde: Pinterest-palvelu. <https://fi.pinterest.com/pin/296041375480569952/> Viitattu 6.8.2018.

- 7.1 Määrittele, mitä tarkoittaa käsite marttyyri. Analysoi tekstin (aineisto 7.A) ja kuvan (aineisto 7.B) välittämää kuvaa marttyyriudesta. (15 p.)
- 7.2 Kuvaille, miten marttyyrius on ilmennyt kirkon eri aikoina, ja pohdi marttyyriuden merkitystä kirkon hengelliselle elämälle. (15 p.)

8 Ortodoksisen kirkon asema (30 p.)

Aineisto: 8.A Teksti: M. Michailov, *Vastalause uskonnollisen suvaitsemattomuuden siivottomia purkauksia vastaan*

On ollut aikoja ihmiskunnan historiassa, jolloin kirkkojen häpeäksi ja kristikunnan onnettomuudeksi veriset uskonnolliset sodat riehuivat maan päällä, jakaen kristittyjä eri vihollisleireihin.

Historia tuntee aikakausia, joina kristityt vainosivat ja murhasivat toisiansa uskonnollisten vakaumuksien, mielipiteiden ja maailmankatsomuksien tähden; inkvisitionroviot räätisivät, kidutuskoneet olivat käynnissä ja kristittyjen vankilat olivat täynnä kristittyjä.

Ne olivat pimeitä aikoja. Niistä historia on lausunut ankaran tuomion.

Ajan kanssa, sivistyksen kasvaessa ihmiset tulivat ymmärtämään, oppivat käsittämään, että kristinusko on ennen kaikkea rakkauden usko, että se on kutsuttu palvelemaan ei ihmisvihaa ja eripuraisuutta, vaan rauhaa ja rakkautta. Yhteisen vihollisen, ateismin ilmestyessä eri uskontokunnat rupesivat lähenemään toisiansa, alkoivat etsiä pohjaa yhteistoiminnalle ja yhteisymmärrykselle. Kuului ääniä, että kaikkien uskovaisten, kuuluisivatpa he mihin kirkkokuntaan tahansa, on työtä tehtävä voidakseen tasoittaa vihan ja eripuraisuuden synnyttämän juovan, joka erottaa Kristuksen lauman moneen osaan; sanotaan että aika on tullut heittää pois ja jättää järjetön, inhottava taistelu niiden välillä, joita rakkauden Jumala kutsuu yhteyteen, että uskonnollisen polemiikin sijaan on saatava aikaan rakkauden ja keskinäisen kunnioituksen saarna ja lempeän suvaitsevaisuuden puhe.

Olemme tulleet kai aikaan, jona pitäisi ymmärtää, että opinkappaleiden eroavaisuudesta huolimatta kaikki kristityt ovat Vapahtajassa yhtä ja kulkevat tosin eri tietä, mutta samaa päämäärää kohden.

Uskonnollinen suvaitsevaisuus enenee, ystävällisyyden henki alkaa pukahtaa eri kirkkokuntiin kuuluvien kesken. Erittäin ilahduttava ilmiö on huomattavissa Pohjois-Karjalassa. Täällä kreikanuskoisen kirkon vakavimmat jäsenet ja luterilaiset kunnioittaen toistensa uskontoa ja uskonnollisia tunteita elävät rauhassa ja yksimielisyydessä. Täällä kreikanuskoisissa kirkoissa usein näkyy rukoilevia luterilaisia ja kreikkalaisille on luterilainen rukoushuone pyhä paikka. Tunnen arvokkaita luterilaisen kirkkokunnan rovasteja, jotka syvällä kunnioituksella suhtautuvat ortodoksisen kirkon oppiin ja tapoihin. Tunnen taas kreikanuskoisia pappeja, jotka rakkaudella ja veljellisesti puristavat luterilaisen papin kättä.

Tämmöiset suhteet perustuvat evankeliumiin. Ne ovat kristinuskon hedelmiä. Ne ovat käytännöllistä kristillisyyttä.

Mutta keskellä tällaista valoisaa kristillisyyttä näemme kristillisyyttä aivan toisenlaisessa värityksessä. Nykyäänkin XX vuosisadalla on ihmisiä, jotka sairaanloisessa ylpeydessään, henkisessä mataluudessaan ja sokeudessaan saarnaavat vihaa ja rajatonta suvaitsemattomuutta eri uskoisia kohtaan. He Neron tavalla julistavat kuolemantuomion toiselle uskonnolle.

Kun bolshevismi tallaa lokaan kristinuskoa, kun ateismi julistaa pannaan kaikki uskonnot, niin se on jossain määrin ymmärrettävää. Mutta kun ihmiset Raamattu edessä vaativat ad majorem Dei gloriam ortodoksisen kirkkojen ja alttarien hävittämistä ympäri maata, niin se on jotakin tavatonta ja käsittämätöntä, uskomatonta ja surkeata.

Sellaisen uskonnollis-siveellisen degeneratsionin oireita osoittaa ”Hämeen Sanomat”, jotka 10:ssä numerossaan kutsuu kristinuskon nimessä joko hävittämään tai teattereiksi muuttamaan kaikki ortodoksiset kirkot Suomessa, – ne kirkot ja temppelit, joissa rukoilee ja ylistää Herraa 50,000 ortodoksista suomalaista! Ja vielä enemmänkin: semmoista silmitöntä vihaa uhkuvaa uskontoaan se tahtoo saarnata Karjalan nuorisollekin.

Mutta toivomme kuitenkin, ettei sellainen lähetystoimi lehdelle onnistu. Ei kai Karjalan nuoriso tule tarvitsemaan sellaista kristinuskoa, joka on aivan vieras evankelisen rakkauden hengelle.

Herrat uuden keskiaikaisen kristinuskon saarnaajat ja apostolit! Teillä on yltäkyllin mustetta ja paperia. Te kyllä voitte kirjoittaa uskonnostamme vaikka mitä, te saatte nimittää meitä pakanoiksi, te voitte, jos niin tahdotte, puhua maailmalle, että kirkkomme käyttää ihmisiä ja rituaalisia murhia, te voitte viskellä valoisan apostolisen oppimme päälle likaisia peitteitä – tämän kaiken te kyllä voitte; yhtä te ette kuitenkaan voi: toteuttaa, sitä, mitä tahdotte ja mistä kirjoitatte.

Monien vuosisatojen kuluessa apostolisen uskon valo on tuikkinut Karjalan metsien ja salojen keskellä. Monien vuosisatojen kuluessa karjalaiset ovat sen uskon kanssa eläneet ja kärsineet. Uskokaa, etteivät teidän kirjoituksenne eivätkä uhkauksenne, ei itse kuolemakaan voi pahoittaa meitä luopumaan siitä uskosta ja uskonnosta, jonka olemme kalliiksi perinnöksi esi-isiltämme saaneet.

Lähde: M. Michailov, *Vastalause uskonnollisen suvaitsemattomuuden siivottomia purkauksia vastaan*. Teksti on julkaistu tietosivusto Ortodoksi.netin sivuilla Pyhien Sergein ja Hermanin veljeskunnan komitean kirjallisella luvalla. Artikkelin on alun perin julkaistu *Aamun Koitossa* 5/1919, joka ilmestyi maaliskuun 5. päivänä 1919.

8.1 Mitä Suomen ortodoksisen kirkon asemaan vaikuttaneita asioita tapahtui vuosien 1917 ja 1923 välillä? (20 p.)

8.2 *Aamun Koitto* -lehdessä julkaistiin vuonna 1919 kirjoitus Suomen ortodoksisen kirkon ja ympäröivän yhteiskunnan suhteista (aineisto 8.A). Kuvaile, mitä kirjoitus kertoo niistä, ja pohdi, mitkä seikat ovat voineet vaikuttaa artikkelissa kuvattujen tilanteiden syntymiseen. (10 p.)

9 Uskonnollisuus ja uskonnottomuus (30 p.)

Aineisto: 9.A Tekstikatkelma: Topias Haikala, *Aku Anka ei saa puhua uskonnosta – mutta onko hän uskonnoton?*

Jeesuksella ja ilman. Suomalainen Taskari sensuroi Rion Kristus-patsaan, ruotsalainen Kalle Ankas Pocket ei.

– –. Tarkkasilmäiset Anka-fanit huomasivat heinäkuussa jotain outoa.

Sekä suomalaisen *Aku Ankan taskukirjan* että ruotsalaisen *Kalle Ankas pocketin* kannessa Aku keikkuu köysiradalla Rio de Janeiron yllä. Ruotsalaisen version kannessa näkyy Rion suuri Kristus-patsas, mutta suomalaisesta kannesta patsas oli poistettu.

Tapaus avaa kiinnostavan kurkistusluukun Suomen suosituimman sarjakuvan kulissien taakse. *Aku Anka* -lehteä lukee viikoittain noin miljoona suomalaista. Kuukausittain ilmestyviä taskukirjoja myydään vuosittain 750 000, mikä on valtava määrä.

Miksei Taskarin kannessa voi olla Kristusta? Ja ennen kaikkea: mitä Ankat ajattelevat uskonnosta?

--.

”Tänä jännitteisenä maailmanaikana, jolloin ihmisten uskoa koetellaan enemmän kuin koskaan, olen henkilökohtaisesti kiitollinen siitä, että vanhempani opettivat minut hyvin nuorena uskomaan ja turvaamaan vahvasti ja henkilökohtaisesti rukoukseen ja jumalalliseen johdatukseen”, Walt Disney kirjoitti *Faith is a Star* -teoksessa, jossa julkkikset kertoivat uskostaan.

Disney ei juuri käynyt kirkoissa, mutta mielsi itsensä kristityksi. Animaatioissaan ja sarjakuvissaan hän veti kuitenkin selkeän linjan: uskontoa tai politiikkaa ei käsitellä. Kantaottavat aiheet olisivat rajanneet osan yleisöstä pois. --.

”Uskonto ei konkreettisena ilmiönä ole läsnä Anka-sarjakuvissa. Kirkot ja muut pyhätöt ovat kuvastossa arkkitehtonisina paikkoina. Jos uskonnoista puhutaan, kyse on myyttisistä tarinoista, joihin liittyvät seikkailu ja aarteenetsintä”, tutkija Katja Kontturi Jyväskylän yliopistosta selittää. Etenkin Don Rosalla niin on usein. Rosan tarinoissa maailmaa kiertelevä Roope-setä törmää milloin hindumytologiaan, milloin aboriginaalitarinoin, voodooon tai suomalaiseen muinaisuskoon. Käyvät Ankat kristillisissä luostareissakin, mutta kyse on tarinan kulisseista.

Yksi tapaus nousee poikkeuksena joukosta.

Rosan *Roope Ankan elämä ja teot* -suurteoksen yhdeksännen luvun lopussa Roope lähtee sukunsa mailta Skotlannista kohti Yhdysvalloissa sijaitsevaa Ankkalinnaa, josta hän on ostanut kukkulan. Luvun lopussa näytetään, miten Roopen isä Fergus MacAnkka kuolee, irtaantuu kehostaan ja tapaa aiemmin kuolleen vaimonsa.

Sen lisäksi, että kohtausta sisältää uskonnollisia viitoja, se käsittelee toista kiellettyä aihetta: kuolemaa.

”Kukaan muu Anka-piirtäjä ei ole näyttänyt päähahmon kuolemaa”, Kontturi toteaa. --.

Vaikka tarinoissa vältetään Disneyn linjan mukaisesti uskontoa ja politiikkaa, neutraaleja ne eivät Suomen Aku Ankan päätoimittajan Aki Hyypän mukaan ole.

”En tiedä, voiko edes yksittäinen lause olla täysin neutraali. Anka-sarjakuvat eivät ole neutraaleja, mutta pyrimme siihen, että ne eivät ole loukkaavia.”

Hyypän mukaan Anka-tarinat ovat osa länsimaisen tarinankerronnan jatkumoa. Niiden lähisukulaisia ovat esimerkiksi eläinsadut, joissa on usein selkeä moraalinen opetus. Niin on Hyypän mielestä myös parhaissa Anka-tarinoissa. Paha saa palkkansa, hyvä voittaa ja pyyteettömyys kannattaa.

”Suora julistus tai uskontopolitiikka on jätetty pois. Paremminkin ne käsittelevät sitä, miten olla hyvä ihminen.”

Disneyn alkuperäiset animaatiot oli tarkoitettu lähinnä länsimaalaiselle yleisölle. Nykyään Anka-sarjakuvia luetaan yli 40 kielellä Itä-Aasiaa ja arabimaita myöten. Eri maiden uskonnolliset ja poliittiset järjestelmät vaihtelevat, mutta Akkarin pitää sopia kaikille.

Joskus se vaatii tasapainoilua Suomessakin, kuten Hyypä sai huomata Rio-kansijupakassa.

”Meille tuli palautetta, että minkä takia Aku Anka lähtee sensuurin tielle.”

No, miksi?

”No, jos jotain poistaa, niin sensuuriahan se on, jos ihan semantiikan tasolla ollaan”, Hyypä toteaa.

”Jos Jeesus olisi ollut kannessa, olisi ollut mahdollista, että uskonnon molemmissa laidoissa olisi joku loukkaantunut: hartaimmat uskovaiset tai ne ateistit, jotka kysyvät, että minkä takia tätä taas pakkosyötetään.” – –.

Barksilais-rosalainen Anka-maailma ei ole meidän maailmamme, mutta kovasti sen näköinen. Vaikka Disney ei halua ottaa uskontoon kantaa, tarinoissa esiintyvät kirkot, papit ja myytit osoittavat, että Ankat elävät maailmassa, jossa on uskontoja.

Miten on, uskovatko Ankat Jumalaan?

Aki Hyypä miettii pitkään.

”Aku uskoo kohtaloon, Hannu Onnettareen ja Roope rahaan. Jos ajatellaan, että Jumalaan uskomiseen kuuluu jonkinlaisia rituaaleja tai määriteltyjä tapoja, niin silloin vastaus on lyhyesti ei.” Ovatko Ankat sitten uskonottomia?

”Ne eivät tunnusta tai noudata mitään uskontoa ainakaan suoraan. Kaikki uskonnothan pyrkivät opastamaan hyvään elämään. Ehkä Ankat noudattavat paremminkin tällaista uskontojen universaalia kuin tunnustuksellisesti mitään sen ilmentymää”, Hyypä pohtii.

”Tämä on kyllä aika vaikea kysymys.”

Lähde: Topias Haikala, Aku Anka ei saa puhua uskonnosta – mutta onko hän uskonnoton?

Kuva: Jarkko Peltoluhta. *Kirkko ja kaupunki* 23.8.2016. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/aku-anka-ei-saa-puhua-uskonnosta-mutta-onko-han-uskonnoton-> Viitattu 26.9.2018.

9.1 Analysoi uskonnollisuuden ja uskonottomuuden näkymistä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Hyödynnä vastauksessasi tekstikatkelmaa (aineisto 9.A). (20 p.)

9.2 Pohdi, mitä seurauksia uskonnon näkymisestä konkreettisenä ilmiönä Aku Ankka -sarjakuvissa olisi. (10 p.)

Tarkista, että vastasit oikeaan määrään tehtäviä. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi. Huom.!
Tehtävässä 1 on erillinen ohje vastaamatta jättämisestä.

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA
STUDENTEXAMENSNÄMNDEN